

3. *Попит та пропозиція робочої сили у 2016 -2017 рр. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.ifstat.gov.ua/>*
  4. *Працевлаштування зареєстрованих безробітних у 2017 році [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://www.ifstat.gov.ua/>*
-

Собчишин Галина Богданівна, студентка 5 курсу,
Сабецька Тетяна Ігорівна, к.е.н.,
доцент кафедри гуманітарних та
фундаментальних дисциплін,

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРОГРАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Планування виробничої діяльності в умовах сучасного ринку вимагає від підприємства самостійного пошуку відповідей на фундаментальні питання економіки: “що виробляти?”, “скільки виробляти?” та “який розмір прибутку очікувати?”. Вирішення цих завдань, власне, і лягає в основу виробничої програми підприємства на плановий період.

Так, на думку авторів І. О. Чаюн й І. Ю. Бондар, “планування виробничої програми підприємства – це чітке передбачення і програмування на перспективу обсягів виробничого процесу та реалізації продукції” [3, с. 26].

Науковець В. Є. Москалюк вважає, що планування виробничої програми являє собою “процес розроблення та виконання основних показників з обсягів виробництва. Номенклатуру, асортимент і кількісні показники продукції визначають виходячи з потреб ринку, на підставі яких складають план збуту продукції” [2, с. 80].

Дещо схоже тлумачення зустрічається у М. І. Бухалкова: “Планування виробництва і реалізації продукції... – це процес розробки і виконання основних показників річного плану, що включають передбачення потреб ринку на найближчу та віддалену перспективу” [1, с. 144–145].

Отже, процес планування виробничої програми підприємства – це цілеспрямоване, обґрунтоване платоспроможним попитом цільових споживачів та ефективно з комерційної точки зору формування оптимальних планових показників: номенклатури, асортименту, обсягів та термінів виготовлення продукції відповідно до поставлених стратегічних і тактичних цілей.

Однак для того, щоб розроблена виробнича програма була успішно реалізована, потрібно докласти значних зусиль із удосконалення самого процесу та методики її розробки. Виходячи із наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених, запропонуємо алгоритм формування виробничої програми підприємства, який передбачає реалізацію ряду послідовних етапів.

Отже, першим етапом виробничого планування є формування цільових орієнтирів, на які опиратиметься підприємство в плановому періоді, а також конкретизація обраних цілей у конкретних напрямках його виробничої діяльності відповідно до поставленої мети. При цьому всі поточні цілі повинні конкретизувати і втілювати в собі на порядок вищі стратегічні цілі та відповідати загальній місії підприємства.

Другим етапом процесу формування виробничої програми підприємства є проведення аналізу його виробничої діяльності за попередні періоди. Метою такого аналізу є оцінка виробничої діяльності підприємства за минулі роки, розрахунок рівня

виконання показників виробничої програми, а також аналіз причин, які призвели до виникнення відхилень фактичних показників від планових. Також у процесі аналізу важливо провести діагностику виробничого потенціалу підприємства з точки зору ефективності використання ним власних виробничих ресурсів.

Важливим третім етапом виробничого планування є прогнозування ринкової ситуації та оцінка виробничих можливостей підприємства в плановому періоді з точки зору його здатності виготовити передбачений виробничою програмою обсяг продукції. За допомогою проведення маркетингових досліджень можна розрахувати потенційний рівень попиту і визначити оптимальний рівень реалізації продукції.

Четвертим етапом процесу формування виробничої програми є порівняння прогнозованого обсягу ринкового попиту на продукцію підприємства з величиною його виробничих можливостей.

Функціонування сучасного підприємства в конкурентному середовищі пов'язане з ризиками і невизначеністю, які виникають через зміну ринкової кон'юнктури, вплив політичних, соціально-економічних та інших факторів. Через це п'ятим етапом виробничого планування на підприємстві є розробка кількох альтернативних варіантів виробничої програми, які ґрунтуються на прогнозуванні майбутнього розвитку зовнішнього середовища і передбачають виробничу поведінку підприємства в різних ринкових ситуаціях.

Шостим етапом процесу формування виробничої програми підприємства є її оптимізація, яка проводиться з метою забезпечення зростання ефективності виробничої діяльності шляхом формування оптимальної асортиментно-номенклатурної структури плану виробництва на основі раціонального використання виробничих і ринкових можливостей підприємства.

На завершальному сьомому етапі виробничого планування здійснюється вибір оптимального варіанту виробничої програми на основі максимального врахування критеріїв оптимальності та проводиться календарне планування, тобто конкретизація в розрізі часових періодів, обсягів і виконавців.

Розробка виробничої програми підприємства – це не просто планування обсягу виробництва продукції на певний проміжок часу, це пошук перспектив і нових можливостей, це комплекс різноманітних взаємопов'язаних виробничо-технічних, маркетингових, адміністративних і фінансових рішень, це вибір із переліку альтернативних варіантів найбільш оптимального.

Саме тому даний процес повинен ґрунтуватися на результатах маркетингових досліджень, які забезпечують досягнення оперативних і стратегічних цілей підприємства, ефективне використання його виробничого потенціалу та відкривають перед ним широкий діапазон можливостей для подальшого розвитку і росту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухалков М. И. *Внутрифирменное планирование : учебник / М. И. Бухалков. – [2-е изд. испр. и доп.] – М. : ИНФРА-М, 2001. – 400 с.*
2. *Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / За заг. ред. В. Є. Москалюка. – К. : КНЕУ, 2005. – 384 с.*
3. Чаюн І. О. *Планування виробничої програми підприємства та її ресурсне обґрунтування / І. О. Чаюн, І. Ю. Бондар. – К. : Київський нац.-торгов. ун-т, 2000. – 126 с.*